

Bruksela, 24 kwietnia 2025 r.
(OR. en)

8086/25

EDUC 112
SOC 223
DIGIT 63
EMPL 143

NOTA

Od: Prezydencja
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Dotyczy: Rola unii umiejętności we wzmacnianiu europejskiego obszaru edukacji
– *Deбата orientacyjna*

Delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat, opracowaną z myślą o debacie orientacyjnej, która odbędzie się na posiedzeniu Rady (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) w dniu 12 maja 2025 r.

Rola unii umiejętności we wzmacnianiu europejskiego obszaru edukacji

Kształcenie i rozwój umiejętności należą do najważniejszych działań społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej. Aby zwiększyć konkurencyjność Europy oraz jej odporność gospodarczą i demokratyczną, a także zapewnić wszystkim równe szanse dostępu do edukacji, uczenia się przez całe życie i dobrych jakościowo miejsc pracy, Komisja Europejska zaproponowała unię umiejętności – strategiczną inicjatywę, która ma wzmocnić kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie.

W założeniach Komisji unia umiejętności traktuje edukację i umiejętności jako pełnoprawne i całościowe narzędzie strategiczne na rzecz konkurencyjności gospodarczej i stabilności UE.

Unia umiejętności wprowadza dwie kluczowe inicjatywy związane z edukacją:

- plan działania w zakresie umiejętności podstawowych, który koncentruje się na poprawie umiejętności podstawowych w dziedzinie czytania i pisania, matematyki, nauk przyrodniczych, a także umiejętności cyfrowych i obywatelskich;
- plan strategiczny w dziedzinie kształcenia STEM, który ma zwiększyć biegłość i skłaniać do podejmowania kariery zawodowej w dziedzinie nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM).

Unia umiejętności koncentruje się na czterech komponentach, dzięki którym każdy mógłby budować solidne podstawy umiejętnościowe oraz przez całe życie podnosić kwalifikacje i uzyskiwać nowe z myślą o realizacji życiowej. Komponentami tymi są:

- budowa umiejętności z myślą o realizacji życiowej i jakościowych miejscach pracy dzięki silnym podstawom edukacyjnym – za pomocą inicjatyw wzmacniających i doskonalących edukację i umiejętności w ramach europejskiego obszaru edukacji, w tym nowych inicjatyw, takich jak program wspierania umiejętności podstawowych;
- podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowywanie elastycznych pracowników z myślą o transformacji cyfrowej i ekologicznej, w tym środki wspierające uczenie się przez całe życie i podnoszenie kwalifikacji dzięki mechanizmom takim jak pilotażowy projekt gwarancji umiejętności;
- przepływ umiejętności w UE z myślą o konkurencyjności, w tym środki mające ułatwić mobilność pracowników poprzez sprawniejsze uznawanie kwalifikacji dzięki inicjatywie na rzecz przenoszenia umiejętności;
- przyciąganie, wspieranie i zatrzymywanie talentów z myślą o przyszłości Europy poprzez środki takie jak jedno z działań „Maria Skłodowska-Curie” o nazwie „MSCA Wybierz Europę”.

W komunikacie Komisja proponuje też kilka nowych celów na 2030 r.:

- odsetek słabych wyników w zakresie umiejętności czytania i pisania, matematyki, nauk przyrodniczych i umiejętności cyfrowych powinien wynosić mniej niż 15%, natomiast odsetek najlepszych wyników w zakresie umiejętności czytania i pisania, matematyki i nauk przyrodniczych powinien wynosić co najmniej 15%;
- odsetek uczniów objętych wstępnym kształceniem i szkoleniem zawodowym na poziomie średnim w dziedzinach STEM powinien wynosić co najmniej 45%, przy udziale co najmniej 1/4 kobiet;

- odsetek studentów na studiach wyższych w dziedzinach STEM powinien wynosić co najmniej 32%, przy udziale co najmniej 2/5 kobiet;
- odsetek doktorantów w dziedzinie ICT¹ powinien wynosić co najmniej 5%, przy udziale co najmniej 1/3 kobiet;
- roczna liczba osób uczących się spoza UE przyjeżdżających na studia i pragnących uzyskać dyplom ukończenia studiów wyższych w UE powinna wynosić co najmniej 350 000.

Proponuje się nowe ramy zarządzania (zob. załącznik), w tym Europejską Radę Wysokiego Szczebla ds. Umiejętności oraz Europejskie Obserwatorium Umiejętności, aby zapewnić kształtowanie i wdrażanie polityki na podstawie dowodów. I Rada ds. Umiejętności, i obserwatorium będą wspierać prace Komisji nad nowym zaleceniem UE-27 w sprawie edukacji i umiejętności oraz nad zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru.

Unia umiejętności traktuje edukację i umiejętności jako jedno ze strategicznych narzędzi konkurencyjności gospodarczej. Choć inicjatywa uwzględnia kluczowe wyzwania – takie jak spadek umiejętności podstawowych, niedobór nauczycieli oraz zapotrzebowanie na umiejętności cyfrowe i ekologiczne – w dużej mierze postrzega kształcenie i szkolenie z perspektywy rynku pracy, a mniejszą uwagę zwraca na szerzej pojmowane wartości edukacyjne, takie jak rozwój osobisty i myślenie krytyczne.

Tymczasem kluczowymi ramami mającymi zapewnić całościowe podejście do kształcenia i szkolenia we wszystkich kontekstach i na wszystkich szczeblach – od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem po uczenie się dorosłych, w tym kształcenie i szkolenie zawodowe i szkolnictwo wyższe – pozostają strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia z 2021 r., z ich nadrzędnym celem: budową europejskiego obszaru edukacji. Przewidują one pięć priorytetów strategicznych, z których część łączy się z celami unii umiejętności, oraz mają własne ambitne unijne cele uzgodnione przez państwa członkowskie, z których to celów pięć poniższych ma zostać zrealizowanych do 2030 r., czyli w tym samym terminie co nowe cele zaproponowane w kontekście unii umiejętności:

¹ Technologie informacyjno-komunikacyjne.

- **15-latkowie z niskimi osiągnięciami w umiejętnościach podstawowych**

Do 2030 r. odsetek 15-latków z niskimi osiągnięciami w rozumieniu tekstów, myśleniu matematycznym i naukach przyrodniczych powinien wynieść poniżej 15%.

- **Ósmoklasiści z niskimi osiągnięciami w umiejętnościach cyfrowych**

Do 2030 r. odsetek ósmoklasistów z niskimi osiągnięciami w kompetencjach komputerowych i informacyjnych powinien wynieść poniżej 15%.

- **Uczestnictwo we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem**

Do 2030 r. co najmniej 96% dzieci w przedziale wiekowym od trzech lat do wieku obowiązku szkolnego powinno uczestniczyć we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem.

- **Osoby wcześnie kończące naukę**

Do 2030 r. odsetek osób wcześnie kończących naukę powinien wynieść poniżej 9%.

- **Wykształcenie wyższe**

Do 2030 r. odsetek osób w wieku 25–34 lata z wykształceniem wyższym powinien wynieść co najmniej 45%.

Inicjatywy z zakresu unii umiejętności i europejskiego obszaru edukacji są w pewnej mierze synergiczne i mają wspólne cele, takie jak podnoszenie umiejętności, uczenie się przez całe życie i mobilność. Należy jednak zadbać o to, aby przewidziane w ramach unii umiejętności podejście skoncentrowane na rynku pracy nie przysłoniło szerszego celu, który przyświeca europejskiemu obszarowi edukacji; służy on podstawowej zasadzie, którą jest budowanie systemów kształcenia i szkolenia jako całości, w perspektywie włączającej, całościowej i w perspektywie uczenia się przez całe życie i z założeniem, że systemy te mają przyczyniać się do osobistej, społecznej i zawodowej realizacji wszystkich obywateli oraz promować wartości demokratyczne, równość, spójność społeczną, aktywność obywatelską i dialog międzykulturowy.

Umiejętności są podstawą prosperującej i konkurencyjnej gospodarki, systemy kształcenia i szkolenia powinny więc w sposób inkluzywny wyposażać obywateli w wysokiej jakości umiejętności, począwszy od umiejętności podstawowych, które są jednym z kluczowych czynników warunkujących realizację osobistą oraz rozwój, zatrudnialność, włączenie społeczne i aktywność obywatelską. Podstawowe umiejętności w zakresie czytania i pisania oraz liczenia mają charakter zasadniczy, ale nie wystarczą, aby umożliwić ludziom radzenie sobie z szybko zmieniającym się otoczeniem społeczno-gospodarczym, musi im więc towarzyszyć myślenie krytyczne, kreatywność i zaangażowanie obywatelskie.

Biorąc pod uwagę te równoległe wysiłki i ugruntowane ramy europejskiego obszaru edukacji – głęboko zakorzenione we współpracy między państwami członkowskimi przy wsparciu Komisji Europejskiej – i w celu zmaksymalizowania efektywności i skuteczności systemów i polityk kształcenia i szkolenia, unia umiejętności mogłaby służyć wzmocnieniu europejskiego obszaru edukacji dzięki reagowaniu na nowo pojawiające się wyzwania w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz zapewnianiu skutecznego korzystania z dostępnych zasobów poprzez zapobieganie powielaniu działań i dodatkowym obciążeniom administracyjnym.

Aby tak się stało, ministrowie edukacji i kluczowe zainteresowane strony muszą być aktywnie zaangażowani w planowanie i wdrażanie unii umiejętności, tak by można było zapewnić jej dostosowanie do krajowych polityk i priorytetów w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz podejmowanie konstruktywnych decyzji – na podstawie pełniejszej wiedzy – w sprawie reform i inwestycji dotyczących kształcenia, szkolenia i umiejętności. Jak największą skuteczność obu ram (europejskiego obszaru edukacji i unii umiejętności) można by osiągnąć dzięki podejściu skoordynowanemu w obrębie polityk kształcenia i szkolenia i uwzględniającemu wszystkie stosowne sektory, takie jak zatrudnienie, sprawy społeczne, gospodarka i finanse. Pozwoliłoby to zachować całościowe podejście do kształcenia i szkolenia uzgodnione w 2021 r., a zarazem wzmocnić rozwój umiejętności.

W świetle powyższego i pamiętając, że wkrótce rozpoczną się prace nad przeglądem ram strategicznych – w tym unijnych celów, struktury zarządzania i metod pracy – na podstawie ocenionego przez Komisję pierwszego cyklu europejskiego obszaru edukacji, prezydencja zwraca się do ministrów o wskazanie, jak ich zdaniem unia umiejętności i europejski obszar edukacji mogą się wzajemnie uzupełniać i wzmocniać, tak by sprzyjać bardziej włączającym i przyszłościowym systemom kształcenia i szkolenia w całej UE oraz zmaksymalizować widoczność i poparcie polityczne dla doskonalenia wyników w dziedzinie kształcenia, szkolenia i umiejętności na szczeblu europejskim.

Chcąc ukierunkować debatę orientacyjną, prezydencja zwraca się do ministrów, aby udzielili odpowiedzi na następujące pytania:

1. W jaki sposób unia umiejętności i europejski obszar edukacji mogłyby się najlepiej nawzajem uzupełniać, zapewniając wszystkim uczącym się wysokiej jakości włączające kształcenie i szkolenie, a zarazem nie powodując powielania działań i zbędnych obciążeń administracyjnych?
 2. Po upływie pierwszego cyklu strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia – które kluczowe elementy unii umiejętności powinny zyskać priorytet, aby wspierać cele europejskiego obszaru edukacji, nie przekierowując uwagi w inną stronę? W jaki sposób można by uprościć zarządzanie, aby zapewnić większą spójność oraz szybszy i bardziej elastyczny proces decyzyjny?
-

Propozycja Komisji Europejskiej w sprawie zarządzania unią umiejętności.

